

Віталій Валійон

студент гр. ФПФм-21,

Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль

Науковий керівник: к.е.н., доцент Світлана Савчук

ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ БЛАГОУСТРОЮ ТЕРИТОРІЙ ГРОМАД: СУЧАСНИЙ СТАН ТА НАПРЯМИ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ

Фінансування благоустрою територій громад виступає важливим чинником соціально-економічного розвитку населених пунктів, визначаючи якість інфраструктури, стан публічних просторів і рівень комфортності проживання населення. Формування ресурсної бази реалізується через поєднання бюджетних надходжень, інвестиційних потоків і зовнішньої підтримки, що забезпечує виконання інфраструктурних завдань різного масштабу.

Нормативно-правове регулювання у сфері благоустрою територій громад визначається положеннями Бюджетного кодексу України, Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» [4], Закону України «Про благоустрій населених пунктів» [3], а також підзаконними актами, що встановлюють порядок формування та використання коштів місцевих бюджетів. Законодавча база закріплює повноваження органів місцевого самоврядування щодо планування видатків на утримання та розвиток інфраструктури, визначає джерела фінансового забезпечення та регламентує механізми контролю за цільовим використанням бюджетних ресурсів. Важливе значення має також впровадження програмно-цільового методу бюджетування, який дозволяє підвищити результативність фінансування заходів з благоустрою та забезпечити їх узгодженість із стратегічними пріоритетами розвитку територій.

Основу доходної частини місцевих бюджетів становлять податкові надходження, серед яких ключову роль відіграє податок на доходи фізичних осіб. Додаткові ресурси формуються за рахунок місцевих податків і зборів, включаючи майнові платежі та єдиний податок. Водночас значна частка міжбюджетних трансфертів зменшує рівень автономності громад та ускладнює довгострокове планування розвитку інфраструктури [2].

Вагоме значення має державна підтримка регіонального розвитку, що реалізується через фінансування інфраструктурних проєктів. Кошти Державного фонду регіонального розвитку спрямовуються на реконструкцію дорожньої мережі, облаштування громадських просторів, модернізацію систем освітлення, водопостачання та благоустрою територій. Реалізація подібних ініціатив сприяє оновленню міського середовища та підвищенню якості життєвих умов [5, с. 99].

Зростання ролі міжнародної фінансової підтримки пов'язане з участю громад у програмах Європейського Союзу, Світового банку та інших донорських структур. Грантові ресурси спрямовуються на енергоефективність, екологічну модернізацію, розвиток безбар'єрного середовища, впровадження систем управління відходами та термомодернізацію будівель соціальної інфраструктури.

Розвиток державно-приватного партнерства забезпечує залучення приватного капіталу до реалізації інфраструктурних ініціатив. Енергосервісні

контракти використовуються для оновлення вуличного освітлення, модернізації систем енергоспоживання та зниження витрат бюджетних установ. Аналогічні механізми застосовуються у сфері поводження з відходами, транспортного обслуговування та розвитку громадських просторів.

Додатковим інструментом акумулювання ресурсів виступають місцеві запозичення, зокрема випуск муніципальних облігацій. Залучені кошти спрямовуються на реалізацію масштабних проєктів транспортної інфраструктури, реконструкцію площ, розвиток набережних та модернізацію комунальних систем у великих населених пунктах.

Інструменти громадської участі формують додатковий канал фінансування через механізм розподілу частини бюджетних коштів. Електронні платформи дозволяють мешканцям подавати та обирати ініціативи, пов'язані з облаштуванням дитячих майданчиків, зелених зон, зон відпочинку, що сприяє підвищенню прозорості бюджетного процесу та врахуванню потреб населення [1, с. 327].

Диверсифікація фінансових джерел передбачає поєднання бюджетних ресурсів, інвестиційного капіталу, міжнародної допомоги та приватних інвестицій. Розширення структури надходжень зменшує залежність від окремих каналів фінансування, посилює стабільність розвитку громад і створює передумови для реалізації комплексних проєктів благоустрою.

Результативність фінансового забезпечення визначається узгодженістю планування, ефективністю використання ресурсів та здатністю територіальних громад залучати зовнішні інвестиції. Подальше вдосконалення механізмів фінансування сприятиме модернізації інфраструктури, підвищенню якості міського середовища та зміцненню економічної спроможності територій.

Список використаних джерел:

1. Квасниця О. В., Русін В. М. Вплив фінансової політики на розвиток регіонів в умовах децентралізації. *Економічний аналіз*. Тернопіль, 2018. Том 28. № 4. С. 321-330.
2. Квасниця О. Імперативи реалізації фінансової політики органів місцевого самоврядування в умовах децентралізації. *Світ фінансів*. 2016. Вип. 4. С. 43-55. URL: <https://dspace.wunu.edu.ua/items/95ebca77-cc99-4a5f-b461-544788e0cf18>
3. Про благоустрій населених пунктів: Закон України від 06.09.2005 р. № 2807-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-15>.
4. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>.
5. Тимошенко А. О. Бюджетна політика територіальних громад України в контексті децентралізації та військових викликів. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2025. Т. 4, № 44. С. 96–106. DOI: <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2025-04-96-106>.